

Utredning om saksbehandling på alkoholområdet

Helsedirektoratets fagdager om alkoholloven 28.10.2025

Vibeke H. Marthinsen og Helen Eriksen

Veien til en smidigere brukerreise for forvaltningen og næringslivet

-Helsedirektoratets utredning på alkoholområdet

2025 |

Innhold

- Bakgrunn og mål for arbeidet og utredningen
- Hva viser innsiktsarbeidet
- Prioriteringsmodell og foreslåtte tiltak
- Anbefalt gjennomføring
- Stimulab
- Status

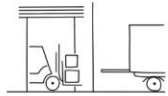

Bakgrunn for arbeidet

- Utrede alternative konsepter for behandling av søknader etter alkoholloven, serveringsloven og særavgiftforskriften og komme med en anbefaling til det videre arbeidet.
- Forenkle brukerreisen for statlige og kommunale saksbehandlere og næringslivet

BEVILLINGSSØKERE

Importører / leverandører / grossister

Produsenter

Serveringssteder / skjenkesteder

Salgssteder

Skip / rutebåter / cruiseskip

Tog og fly

Forsvarets messer

Innbygger

KOBLINGER

TJENESTER (BEVILLINGSTYPER)

1 Statlig tilvirkningsbevilling

2 Registrering som avgiftspliktig (særavgift)

3 Kommunal serveringsbevilling

4 Kommunal skjenkebevilling

4a ordinær

4b enkelt anledning

4c ambulerende bevilling

4d utvidet med rett til innførsel/tilvirkning

5 Kommunal salgsbevilling

5a ordinær

5b enkelt anledning

5c utvidet med rett til innførsel/tilvirkning

6 Statlig skjenkebevilling for skip

6a ordinær

6b utvidet med rett til innførsel

7 Statlig skjenkebevilling for tog/fly

7a ordinær

7b utvidet med rett til innførsel

8 Statlig skjenkebevilling for Forsvarets messer

8a ordinær

8b utvidet med rett til innførsel

En bedre brukerreise for:

Espen og Ellen Eplemost

Sara Servicetorg

Harald Helsedirektorat

Mål i utredningen

Samfunnsmål

- Alkoholovens formål er «å begrense i størst mulig utstrekning de samfunnsmessige og individuelle skader som alkoholbruk kan innebære. Som et ledd i dette sikter loven på å begrense forbruket av alkoholholdige drikkevarer»
- Tilrettelegge for en kunnskapsbasert og næringsvennlig alkoholpolitikk

Effektmål

- For næringslivet: Enkelt å søke om å få behandlet bevilling
- For statlige og kommunale saksbehandlere: Effektiv saksbehandling med høy kvalitet

Målbildet

- Nasjonal portal og modulbasert prosess- og beslutningsstøtte for saksbehandling

Innsiktsarbeid – hva har vi gjort?

Dokumentgjennomgang

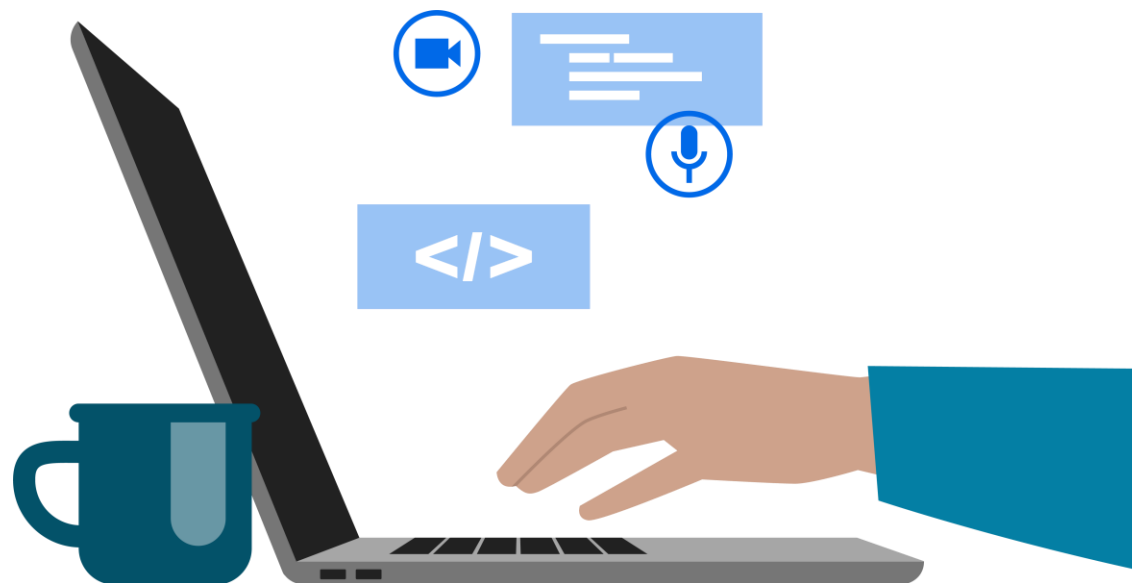
Én til én-samtaler

Workshops/Arbeidsmøter

Kommunenes forvaltning av alkoholloven

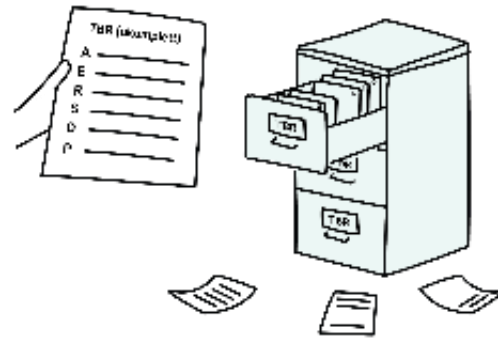
Problemområdene

**Søke, motta og
behandle søknad**

Høringsuttalelser

TBR

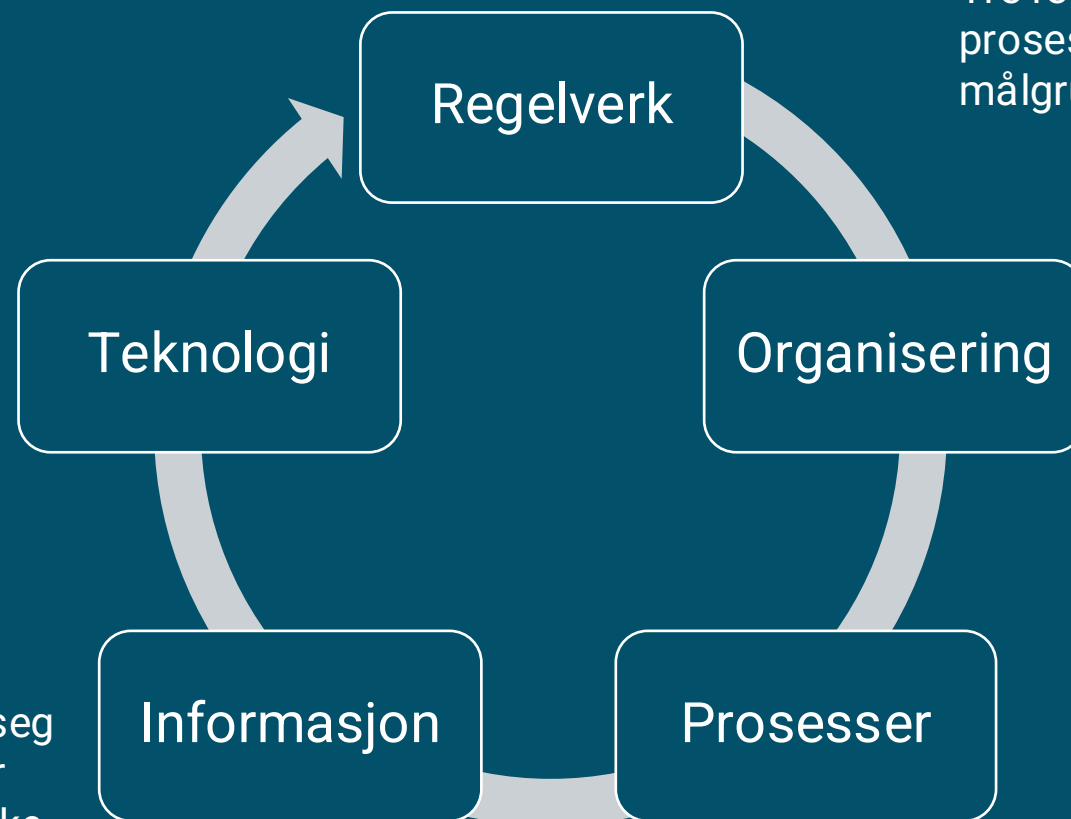
Saksbehandling

Hva er egentlig problemet?

Alle kommuner har sin egen løsning, som de må betale for, videreutvikle og drifte

Næringslivet må forholde seg til et svært komplisert statlig og kommunalt system-landskap

Én og samme aktør som skal omsette alkohol må forholde seg til tre ulike myndighetsorganer
Tilgjengelig informasjon blir ikke delt og gjenbrukt

Tre regelverk som regulerer prosesser som omfatter samme målgruppe

Statlig og kommunal saksbehandling- ulikt, fragmentert og mangel på standardisering på tvers

Lite effektiv og lang saksbehandlingstid - både i stat og kommune

Økosystemet

- Søke, motta og behandle søknad
- Innhente, avgi og vurdere høringsuttalelse
- Registrere i TBR (ingen)
- Saksbehandlingen
- Alle 4 problemområder

Prioriteringsmodell

Kunnskapsgrunnlag

Dokument-gjennomgang

1 til 1 samtaler

Innsiktsarbeid

Workshops

Spørreundersøkelse

Bruttoliste m/
tiltak

Inngangskriteriet

Gir tiltaket nytte for
1. Næringsliv?
2. Statlige saks-
behandlere?
3. Kommunale
saksbehandlere?

Nei

Håndteres i andre
prosesser

✗ Ikke aktuell

Ja

✓ Fortsatt
aktuell

Vurdering av enkel,
dobbel eller trippel
nytte

Tiltak med
trippel
nytte

Vurdere avhengigheter mellom
prioriterte tiltak og andre pågående
utviklingstiltak (økosystem)

Tiltak med den beste
nytte/kost og vurderingen
prioriteres

Prioriteringsmodell

- Dersom tiltaket oppfyller inngangskriteriet gjøres en vurdering av tiltakene med hensyn til kostnad, nytte og tiltakets modenhet
- Tiltakene vurderes relativt til hverandre og gis en score fra Lav, Middels, Stor og Meget
- Nytte og kostnad vektes likt.

Kostnad

- Teknisk kompleksitet
- Juridisk kompleksitet
- Organisatorisk kompleksitet

Nytte for

- Næringsliv
- Saksbehandler kommune
- Saksbehandler stat

Annet

- Tiltakets modenhet

Tiltakene med «trippel nytte»

	Søke motta og behandle søknad		Høringsuttalelser		TBR		Saksbehandling
1	Utrede regelverksendringer 	9	Klart språk i høringsuttalelser 	14	Gjennomføre endringsledelse og kommunikasjonstiltak 	17	Samarbeidsforum for kommunale bev. myndigheter
2	Gjennomføre regelverksendringer 	10	Samarbeidsforum på tvers 	15	Integrasjon med fag-/saksbehandlingssystemer 	18	Plattform for samarbeidsforum for kommunale bevillingsmyndigheter
3	Kompetansetiltak for søkere og saksbehandlere 	11	Plattform for samarbeidsforum på tvers 	16	Utvikle og forbedre funksjonalitet 	19	Kartlegge gjenbruk og deling av data
4	Veiledning til søkere 	12	Gjenbruk av data i høringsprosessen 			20	Gjennomføre gjenbruk og deling av data
5	Felles søknadskjema 	13	Gjenbruke Skatteetatens brevmal og roboter 			21	Nasjonalt system for saksbehandling
6	Nasjonal informasjonsside 					22	Kartlegge nasjonale fellesløsninger
7	Tynn nasjonal søknadsportal 					23	Ta i bruk nasjonale fellesløsninger
8	Tykk nasjonal søknadsportal 					24	Kartlegge prosesser som kan automatiseres
						25	Automatisere prioriterte prosesser

Stegvis tilnærming

Kartlegge regelverk

Fase 1

God kommunikasjon og veiledning
Utredningstiltak

Regelverksutvikling?

Fase 2

Nasjonal informasjon
Bedre prosess- og
beslutningsstøtte

Fase 3

Nasjonal portal
Ferdigstille prosess- og
beslutningsstøtte

Suksessfaktorer for veien videre

At samarbeidet som er etablert i utredningsfasen finner gode måter å fortsette på i planleggings- og utviklingsfasen.

Ressurser og kompetanse i virksomhetene

For å lykkes med gjennomføring av prioriterte tiltak, er det viktig å være enige om organisering, roller og ansvar

Noen tiltak kan gjennomføres i den enkelte virksomhet og håndteres i virksomhetenes virksomhetsplaner
Andre tiltak bør koordineres på tvers av departementsområder og forvaltningsnivå, og bør ha en tverrsektoriell organisering for å sikre god koordinering underveis

Forslag på kort sikt:

Starte med de lavthengende fruktene
Videreføre koordineringsgruppen
Etablere tverrsektoriell arbeidsgruppe som speiler koordineringsgruppen

Stimulabprosjekt 2026

- Stimulab er en stimuleringsordning for innovasjon og tjenstedesign i det offentlige
 - Innovativ
 - Brukersentrert
 - Tverrfaglig
 - Løse floker
- Stimulab tilbyr tverrfaglig veiledning og økonomiske midler til innovative utviklingsprosjekter
 - ➡ mål om mer helhetlige og bedre tjenester for brukerne og mer effektiv forvaltning
- Innvilget støtte til regelverksutvikling
 - *Fra floke til enhetlig regelverk på alkoholområdet*

Status oktober 2025

- Utredningsarbeidet er ferdig, rapport publisert [her](#)
- Koordineringsgruppen lever videre
- Stimulabprosjektet
- Usikkert hvor mange flere tiltak Helsedirektoratet kan igangsette i 2026
- Skjer mye på digitaliseringsfronten i økosystemet

Takk for oppmerksomheten!

